

Elektroenergetika haqqında

Azərbaycan Respublikasının Qanunu

Bu Qanun Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 94-cü maddəsinin 1 hissəsinin 11-ci bəndinə uyğun olaraq, elektrik enerjisinin istehsalı, saxlanması, ötürülməsi, paylanması, təchizatı, idxalı, ixracı və istehlakı ilə bağlı elektroenergetika subyektləri, istehlakçılar və elektroenergetika sektorunda fəaliyyət göstərən dövlət orqanları (qurumları) arasında yaranan münasibətləri tənzimləyir, elektroenergetikanın hüquqi, iqtisadi və təşkilati əsaslarını müəyyən edir.

1-ci fəsil Ümumi müddəalar

Maddə 1. Əsas anlayışlar

1.1. Bu Qanunda istifadə olunan əsas anlayışlar aşağıdakı mənaları ifadə edir:

1.1.1. **aktiv istehlakçı** - elektrik enerjisinin istehlak etməklə yanaşı, bərpa olunan enerji mənbələri hesabına 150 kVt-dək (150 kVt daxil olmaqla) elektrik enerjisi istehsal edən hüquqi və ya fiziki şəxslər;

1.1.2. **balanslaşdırma** - ötürücü sistem operatoru tərəfindən keyfiyyət göstəricilərinə (tezlik, güc və gərginlik həddi) uyğun elektrik enerjisinin istehsalı, saxlanması, idxalı, ixracı və istehlakı arasında davamlı balans təmin edən hərəkət və proseslər;

1.1.3. **balanslaşdırıcı qrup** - ötürücü sistem operatoru tərəfindən müəyyən edilmiş elektrik enerjisinin istehsal-istehlakının gündünlük qrafikinə icrası zamanı yaranan elektrik enerjisinin qeyri-balansını aradan qaldırılması üçün istifadə edilən elektrik enerjisi;

1.1.4. **balanslaşdırma məsuliyyəti** - elektrik enerjisinin topdansağı bazarı subyektlərinin elektrik enerjisi istehsalının, saxlanmasının, istehlakının və alqı-satqısının qəbul edilmiş qrafiklərə uyğun olaraq balanslaşdırılmasına dair öhdəlikləri, həmçinin onların ötürücü sistem operatoru qarşısında elektrik enerjisinin qeyri-balansının tənzimləməsindən irəli gələn maliyyə öhdəlikləri üçün məsuliyyəti;

1.1.5. **balanslaşdırıcı qrup** - elektrik enerjisinin qeyri-balansının tənzimlənməsi üçün elektrik enerjisinin topdansağı bazarı subyektləri arasında müqavilə əsasında yaradılan və həmin müqavilə ilə müəyyən edilmiş qaydada hər bir iştirakçısının balanslaşdırma məsuliyyəti dəşdiyi qrup;

1.1.6. **balanslaşdırıcı bazar** - ötürücü sistem operatoru tərəfindən balanslaşdırma funksiyası, həmçinin elektrik enerjisinin qeyri-balansı ilə bağlı maliyyə məsələlərinin həlli zamanı topdansağı bazarı subyektləri arasında yaranan münasibətlər sistemi;

1.1.7. **balanslaşdırma qaydaları** - balanslaşdırıcı bazarda və köməkçi xidmətlər bazarında elektrik enerjisinin topdansağı bazarı subyektləri arasında yaranan münasibətləri tənzimləyən qaydalar;

1.1.8. **bazar operatoru** - elektrik enerjisinin mərkəzləşdirilmiş bazarının fəaliyyətini təşkil etmək məqsədilə müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) tərəfindən yaradılan hüquqi şəxs;

1.1.9. **bərpaolunan enerji mənbələri** - ətraf mühitdə daim mövcud olan, yaxud müətdəmi yaranan enerji mənbələri (hidroenerji, külək enerjisi, günəş enerjisi, geotermal enerji, biokütlə enerjisi, dəmiz və okeanlarda dalğa enerjisi, qabarma və çökilmə enerjisi, su axınlarının enerjisi və s.);

1.1.10. **elektroenergetika** - elektrik enerjisinin istehsalı, saxlanması, ötürülməsi, paylanması və təchizatını özündə ehtiva edən energetika sahəsinin sektoru;

1.1.11. **elektroenergetika sistemi** - mərkəzi operativ-dispetçer idarəetməsi yolu ilə elektrik enerjisinin istehsalı, saxlanması, ötürülməsi və paylanması vahid texnoloji prosesdə birləşdirən elektroenergetika obyektlərinin məcmusu;

1.1.12. **elektroenergetika obyektləri** - elektrik enerjisinin istehsalı, saxlanması, ötürülməsi və paylanması prosesində istifadə olunan elektrik stansiyaları, yarımstansiyalar, elektrik verilişi xətləri, mərkəzi operativ-dispetçer idarəetməsinə təmin edən bina və qurular;

1.1.13. **elektroenergetika subyektləri** - elektrik enerjisinin istehsalı, saxlanması, ötürülməsi, paylanması və təchizatı ilə məşğul olan hüquqi və ya fiziki şəxslər;

1.1.14. **elektroenergetika sisteminin rejimləri** - elektrik enerjisinin istehsalı, saxlanması, ötürülməsi, paylanması və istehlakı prosesini, habelə elektroenergetika obyektlərinin, o cümlədən elektrik qurğularının vəziyyətinin xarakterizə edən texniki parametrlərin toplusu;

1.1.15. **enerji təhlükəsizliyi** - elektrik enerjisinin təminatının etibarlılığı, o cümlədən texniki təhlükəsizlik;

1.1.16. **elektrik enerjisi təminatının etibarlılığı** - elektroenergetika sisteminin bu Qanunda nəzərdə tutulan qaydada istehlakçılara elektrik enerjisi ilə fasiləsiz və dayanıqlı təchiz etmək qabiliyyəti;

1.1.17. **elektrik enerjisinin istehsalçısı (istehsalçı)** - elektrik enerjisinin istehsalını həyata keçirən elektroenergetika subyekti;

1.1.18. **elektrik enerjisinin təchizatçısı (təchizatçı)** - istehlakçılara elektrik enerjisi ilə təchiz edən elektroenergetika subyekti;

1.1.19. **elektrik enerjisinin istehlakçısı (istehlakçı)** - öz ehtiyacları üçün elektrik enerjisi satın alan sərbəst və ya sərbəst olmayan istehlakçı, habelə məişət və ya qeyri-məişət istehlakçısı;

1.1.20. **elektrik şəbəkəsi** - elektrik enerjisinin ötürülməsi və paylanması üçün nəzərdə tutulmuş elektrik qurğularının məcmusu;

1.1.21. **elektrik şəbəkələrinə çıxış** - ötürücü və ya paylayıcı şəbəkə istifadəçilərinin (elektrik enerjisi istehsalçıları, təchizatçıları, istehlakçıları, habelə ötürücü sistem operatoru və paylayıcı sistem operatoru) həmin şəbəkələrdən əvvəlcədən müəyyən edilmiş, ayrı-seçkiliyə yol verilməyən (bu Qanunun 11.6-cı maddəsinin tələblərinə nəzər alınmaqla) və şəffaf şərtlərlə (müqavilə şərtlərinə və tənzimlənən qiymətlərə (tariflərə) uyğun) istifadə etmək hüququ, həmçinin ötürücü və paylayıcı sistem operatorlarının bu hüququn təmin edilməsi üzrə vəzifələri;

1.1.22. **elektrik enerjisinin qeyri-balansı** - ötürücü sistem operatoru tərəfindən müəyyən edilmiş elektrik enerjisinin istehsal-istehlakının gündünlük qrafikinə saathesabı həddləri ilə faktiki istehsal-istehlakın saathesabı həddləri arasındakı fərq;

1.1.23. **elektrik enerjisi bazarı** - elektrik enerjisinin topdansağı bazarı və parakəndə satış bazarı;

1.1.24. **elektrik enerjisinin topdansağı bazarı (topdansağı bazarı)** - elektrik enerjisinin alqı-satqısı, sistem və köməkçi xidmətlərin göstərilməsi zamanı

topdansağı bazarının subyektləri arasında yaranan münasibətlər sistemi;

1.1.25. **elektrik enerjisinin parakəndə satış bazarı (parakəndə satış bazarı)** - elektrik enerjisinin istehlakçılara təchizatı zamanı parakəndə satış bazarının subyektləri arasında yaranan münasibətlər sistemi;

1.1.26. **elektrik enerjisinin topdansağı bazarının subyektləri** - elektrik enerjisinin topdansağı bazarda iştirak edən elektrik enerjisinin istehsalçıları, ötürücü sistem operatoru, paylayıcı sistem operatoru, təchizatçılar, sərbəst istehlakçılar və bazar operatoru;

1.1.27. **elektrik enerjisinin parakəndə satış bazarının subyektləri** - elektrik enerjisinin parakəndə satış bazarda iştirak edən elektrik enerjisinin istehsalçıları, ötürücü sistem operatoru, paylayıcı sistem operatoru, təchizatçılar, qapalı paylayıcı şəbəkələrin operatorları və istehlakçılar;

1.1.28. **elektrik enerjisinin mərkəzləşdirilmiş bazarı** - elektrik enerjisinin qisməddətli (elektrik enerjisinin spot ticarəti), ortamüddətli (haftə, ay) və uzunmüddətli (rüb, il) dövrlər üçün informasiya sistemi vasitəsilə elektron ticarəti zamanı elektrik enerjisinin topdansağı bazarı subyektləri arasında yaranan münasibətlər sistemi;

1.1.29. **elektrik enerjisinin istehsalı** - elektrik stansiyalarında bütün növ enerji resurslarının elektrik enerjisinə çevrilməsi ilə əlaqədar hərəkətlər, həmçinin elektrik və istilik enerjisinin birgə istehsalı;

1.1.30. **elektrik enerjisinin saxlanması** - elektrik enerjisinin istehsal edildiyi anda elektrik şəbəkəsindən qəbul edilərək sonradan istifadə edilməsi məqsədilə elektrik qurğusu vasitəsilə yığılması və müəyyən müddətdən sonra elektrik şəbəkəsinə ötürülməsi ilə əlaqədar fəaliyyət;

1.1.31. **elektrik enerjisinin ötürülməsi** - elektrik enerjisinin ötürücü şəbəkə vasitəsilə paylayıcı şəbəkəyə istehlakçılara verilişi (təchizatı istisna olmaqla);

1.1.32. **elektrik enerjisinin paylanması** - elektrik enerjisinin paylayıcı şəbəkə vasitəsilə istehlakçılara verilişi (təchizatı istisna olmaqla);

1.1.33. **elektrik enerjisinin təchizatı** - elektrik enerjisinin istehlakçılara elektrik enerjisinin təchizatı müqavilələri əsasında satışı;

1.1.34. **elektrik enerjisinin istehsal-istehlakının gündünlük qrafiki** - elektrik enerjisinin topdansağı bazarı subyektləri arasında elektrik enerjisinin alqı-satqısına dair bağlanmış müqavilələrə uyğun olaraq, hər gün üzrə elektrik enerjisinin saathesabı istehsal-istehlakının ötürücü sistem operatoru tərəfindən təsdiq edilmiş həcmi;

1.1.35. **elektrik enerjisinin spot-ticarəti** - elektrik enerjisinin əməliyyat günü dövrü və bir gün əvvəl rejimləri və saathesabı həcmərlə qisməddətli ticarəti;

1.1.36. **elektrik qurğuları** - elektrik enerjisinin istehsalı, saxlanması, ötürülməsi, paylanması və istehlakı üçün lazım olan qarşılıqlı əlaqəli avadanlıq və onlara aid tikililər kompleksi;

1.1.37. **elektrik stansiyası** - bütün növ enerji resurslarından, o cümlədən bərpa olunan enerji mənbələrindən elektrik enerjisinin istehsalı üçün lazım olan qarşılıqlı əlaqəli avadanlıq və onlara aid tikililərin kompleksi;

1.1.38. **elektrik şəbəkəsinə dair qaydalar** - elektroenergetika sisteminin planlaşdırılması, inkişafı, o cümlədən istehsal və saxlama güclərinin proqnozlaşdırılması, habelə elektrik şəbəkələrinə çıxış və elektrik şəbəkələrinə qoşulma, elektroenergetika sistemi rejimlərinin, o cümlədən əməliyyat rejiminin planlaşdırılması, habelə mərkəzi operativ-dispetçer idarəetməsi və paylayıcı sistem operatoru tərəfindən operativ-dispetçer idarəetməsi, əməliyyatın təhlükəsizliyi ilə bağlı elektroenergetika subyektləri, həmçinin həmin subyektlərlə istehlakçılar arasındakı qarşılıqlı münasibətlərin texniki aspektlərini tənzimləyən və müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) tərəfindən təsdiq edilən qaydalar toplusu;

1.1.39. **əməliyyat günü** - elektrik enerjisinin topdansağı bazarının subyektləri arasında bağlanmış elektrik enerjisinin alqı-satqı müqavilələrinin icrası üçün ötürücü sistem operatorunun mərkəzi operativ-dispetçer idarəetmə funksiyasını həyata keçirdiyi cari gün;

1.1.40. **ikitorəfli müqavilə** - istehsalçılarla təchizatçılar və ya sərbəst istehlakçılar, habelə təchizatçılarla sərbəst istehlakçılar arasında bağlanmış elektrik enerjisinin alqı-satqı müqaviləsi;

1.1.41. **ikitorəfli müqavilələr bazarı** - ikitorəfli müqavilə əsasında elektrik enerjisinin alqı-satqısının həyata keçirildiyi bazar;

1.1.42. **köməkçi xidmətlər** - elektroenergetika sisteminin təhlükəsiz və etibarlı fəaliyyətini təmin etmək məqsədilə ötürücü sistem operatorunun elektrik enerjisinin topdansağı bazarı subyektlərindən əldə etdiyi, bu Qanunun 27.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş xidmətlər;

1.1.43. **köməkçi xidmətlər bazarı** - elektrik enerjisinin topdansağı bazarı subyektləri tərəfindən ötürücü sistem operatoruna bu Qanunun 27.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş xidmətlərin göstərilməsi zamanı yaranan münasibətlər sistemi;

1.1.44. **kommersiya uçotu** - elektrik enerjisinin ötürülməsi, paylanması və təchizatı müqavilələri üzrə tərəflər arasında qarşılıqlı hesablaşmaların aparılması məqsədi ilə elektrik enerjisinin ölçülməsi və ölçmə nəticələrinin, habelə hesablamaya yolu ilə əldə edilən elektrik enerjisinin miqdarı haqqında məlumatların toplanması, saxlanması, emalı və ötürülməsi prosesi;

1.1.45. **kommersiya uçotu qaydaları** - elektrik enerjisi bazarda elektrik enerjisi bazarı subyektlərinin kommersiya uçotunun təşkili və təmin edilməsi ilə bağlı hüquqlarını və vəzifələrini müəyyən edən qaydalar;

1.1.46. **qapalı paylayıcı şəbəkə** - müəyyən ərazi ilə məhdudlaşan istehsal zonasında sahibkarlıq fəaliyyətinin həyata keçirilməsi məqsədilə həmin ərazidə yerləşən şəbəkə istifadəçilərinin elektrik enerjisi ilə təmin edən və texniki şərtlərlə görə istifadəçilərinin texnoloji proseslərinin əlaqəli olduğu və elektrik enerjisinin elektrik şəbəkəsinin müliyyəyətçisi və ya operatoru, yaxud onların müliyyəyətində və ya istifadəsində olan obyektlər tərəfindən istehlak olunduğu elektrik şəbəkəsi;

1.1.47. **qeyri-məişət istehlakçısı** - bu Qanunun 1.1.50-ci maddəsində nəzərdə tutulan istehlakçılar istisna olmaqla digər istehlakçılar;

1.1.48. **qəza** - elektrik qurğularının və ya onların hissələrinin fəaliyyətini istisnar zamanı dayanmasına və ya istismardən çıxmasına səbəb olan onların istismarının texnoloji parametrlərindən kənarlaşması;

1.1.49. **qəza ehtiyatı (bron)** - qəza hallarında elektrik enerjisinin fasiləsiz təchizatını tələb edən obyektlərin əsas qurğularının işləməsinə təmin etməklə onların fəaliyyətinin pozulmasını, həmçinin ekoloji, sosial və iqtisadi fəsadların qarşısının alınması üçün sərflənən elektrik enerjisinin minimal istehlak gücü;

1.1.50. **məişət istehlakçısı** - yaşayış evlərində və mənzillərdə, o cümlədən Azərbaycan Respublikası Mənzil Məcəlləsinin 91-ci maddəsində nəzərdə tutulan xüsusi təyinatlı mənzil fondunun yaşayış sahələrində, həmçinin bağlarda və qarajlarda məişət ehtiyacları üçün (sahibkarlıq fəaliyyəti istisna olmaqla) elektrik enerjisinin istifadə edən fiziki şəxs;

1.1.51. **mərkəzi operativ-dispetçer idarəetməsi** - ötürücü sistem operatoru tərəfindən elektroenergetika sisteminə elektrik enerjisi təminatının etibarlılığına və elektrik enerjisinin keyfiyyət göstəricilərinə riayət olunması üzrə elektrik enerjisinin istehsalı, saxlanması, ötürülməsi və paylanması fasiləsiz nəzarət və onların texniki tənzimlənməsi prosesi;

1.1.52. **mühafizə zonası** - elektrik şəbəkələrinin mühafizəsinin təmin olunması, istismarı üçün normal şəraitin yaradılması və zədələnməsinin qarşısının alınması, həmçinin insanların həyat və sağlamlığının təhlükəsizliyinin təmin edilməsi məqsədilə müəyyən olunmuş torpaq sahələri, su və hava məkanı;

1.1.53. **ötürücü şəbəkə** - elektrik enerjisinin ötürülməsi üçün nəzərdə tutulmuş elektrik qurğularının, o cümlədən 110 kV və ondan yuxarı gərginlikli transformator yarımstansiyalarının və elektrik verilişi xətlərinin məcmusu;

1.1.54. **ötürücü sistem operatoru** - icazə əsasında ötürücü şəbəkə ilə elektrik enerjisinin ötürülməsini, ötürücü şəbəkənin istismarını, yenilənməsini, genişləndirilməsini və mərkəzi operativ-dispetçer idarəetməsinə həyata keçirən, sistem xidmətləri göstərən, həmçinin elektroenergetika sisteminin qonşu dövlətlərin elektroenergetika sistemləri ilə paralel işini təşkil edən hüquqi şəxs;

1.1.55. **paylayıcı sistem operatoru** - icazə əsasında paylayıcı şəbəkə ilə elektrik enerjisinin paylanması həyata keçirən hüquqi şəxs;

1.1.56. **paylayıcı şəbəkə** - elektrik enerjisinin paylanması üçün nəzərdə tutulmuş elektrik qurğularının, o cümlədən 110 kV və aşağı gərginlikli transformator yarımstansiyalarının və elektrik verilişi xətlərinin məcmusu;

1.1.57. **parakəndə satış bazarı qaydaları** - elektrik enerjisinin parakəndə satış bazarının subyektləri arasında yaranan münasibətləri tənzimləyən qaydalar;

1.1.58. **salahiyətli təchizatçı** - sərbəst olmayan istehlakçılar, habelə bu Qanunun 19.8-ci maddəsində nəzərdə tutulan sərbəst istehlakçılardan elektrik enerjisi ilə təchizatını həyata keçirən hüquqi şəxs;

1.1.59. **sərbəst istehlakçı** - illik elektrik enerjisi sərffiyatı müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) tərəfindən müəyyən edilən həddə və ondan yuxarı olan istehlakçı;

1.1.60. **sərbəst olmayan istehlakçı** - illik elektrik enerjisi sərffiyatı bu Qanunun 1.1.59-cü maddəsində nəzərdə tutulan həddən aşağı olan istehlakçı;

1.1.61. **sistem xidmətləri** - ötürücü sistem operatoru tərəfindən topdansağı bazarının subyektlərindən mərkəzi operativ-dispetçer idarəetmə funksiyalarının həyata keçirilməsi ilə bağlı göstərilən xidmətlər;

1.1.62. **tənzimləyici** - elektrik enerjisinin istehsalı, saxlanması, ötürülməsi, paylanması, təchizatı sahələrində dövlət tənzimlənməsinə və nəzarətini həyata keçirən və statusu qanunla müəyyən edilən qurum;

1.1.63. **topdansağı bazarı qaydaları** - mərkəzləşdirilmiş elektrik enerjisi bazarda və ya ikitorəfli müqavilələr bazarda elektrik enerjisinin alqı-satqısı zamanı elektrik enerjisinin topdansağı bazarı subyektləri arasında yaranan münasibətləri tənzimləyən qaydalar;

1.1.64. **texniki şərtlər** - elektrik enerjisi ilə təchiz edilməsi nəzərdə tutulan tikinti obyektlərinin elektrik şəbəkəsinə qoşulması ilə əlaqədar layihənin hazırlanmasına əsas verən, elektrik enerjisinin verilməsi ilə bağlı mühəndis-texniki parametrləri özündə ehtiva edən texniki sənəd.

1.2. Bu Qanunda istifadə olunan digər anlayışlar Azərbaycan Respublikasının normativ-hüquqi aktları ilə nəzərdə tutulmuş mənaları ifadə edir.

Maddə 2. Elektroenergetika haqqında qanunvericilik

2.1. Elektroenergetika haqqında Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasından, Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrdən, bu Qanundan və Azərbaycan Respublikasının elektroenergetika sektorunu tənzimləyən digər normativ-hüquqi aktlarından ibarətdir.

2.2. Ələt azad iqtisadi zonasında elektroenergetika sektorunda münasibətlər "Ələt azad iqtisadi zonası haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tələblərinə uyğun olaraq tənzimlənir.

Maddə 3. Elektroenergetika sektorunda bazar münasibətlərinin tənzimlənməsi

3.1. Elektroenergetika sektorunda bazar münasibətləri tənzimləyicinin təsdiq etdiyi aşağıdakı qaydalarla tənzimlənir:

3.1.1. topdansağı bazarı qaydaları;

3.1.2. balanslaşdırma qaydaları;

3.1.3. kommersiya uçotu qaydaları;

3.1.4. parakəndə satış bazarı qaydaları;

3.1.5. ötürücü və paylayıcı sistem operatorlarının elektrik enerjisi itkilərinin hesabı dövrü üçün normativ göstəricilərinin müəyyənəndirilməsi qaydası;

3.1.6. elektrik enerjisi bazarının monitorinqi qaydası.

2-ci fəsil Elektroenergetika sektorunda dövlət siyasəti və dövlət tənzimlənməsi

Maddə 4. Elektroenergetika sektorunda dövlət siyasətinin əsas prinsipləri

4.1. Elektroenergetika sektorunda dövlət siyasətinin əsas prinsipləri aşağıdakılardır:

4.1.1. elektroenergetika sisteminin vahidliyi, etibarlılığı və təhlükəsizliyi;

4.1.2. elektroenergetika sektorunda idarəetmə və tənzimlənmənin effektivliyi və şəffaflığı;

4.1.3. elektroenergetika subyektlərinin xidmətlərindən, habelə elektrik şəbəkəsindən bərabər və ayrı-seçkiliyə yol verilmədən istifadə imkanının yaradılması.

Maddə 5. Elektroenergetika sektorunda dövlət tənzimlənməsinin məqsədləri və dövlətin vəzifələri

5.1. Elektroenergetika sektorunda dövlət tənzimlənməsinin məqsədləri aşağıdakılardır:

5.1.1. enerji təhlükəsizliyinin təmin edilməsi;

5.1.2. elektroenergetika subyektlərinin və istehlakçılardan maraqlar arasında balansın təmin olunması;

5.1.3. istehlakçıların etibarlı, keyfiyyətli, ölçətinə və fasiləsiz elektrik enerjisi ilə təmin edilməsi;

5.1.4. elektroenergetika sektorunda dövlətin vəzifələri

5.1. Elektroenergetika sektorunda dövlət tənzimlənməsinin məqsədləri aşağıdakılardır:

5.1.1. enerji təhlükəsizliyinin təmin edilməsi;

5.1.2. elektroenergetika subyektlərinin və istehlakçılardan maraqlar arasında balansın təmin olunması;

5.1.3. istehlakçıların etibarlı, keyfiyyətli, ölçətinə və fasiləsiz elektrik enerjisi ilə təmin edilməsi;

5.2. Elektroenergetika sektorunda dövlətin vəzifələri aşağıdakılardır:

5.2.1. regional əməkdaşlığın inkişafı, özəl investisiyaların və davamlı iqtisadi inkişafın dəstəklənməsi;

5.2.2. ölverişli investisiya mühitinin yaradılması;

5.2.3. elektrik enerjisi bazarda rəqabət mühitinin formalaşdırılması və elektroenergetika sektorunda inhisarçılıq fəaliyyətinin qarşısının alınması, məhdudlaşdırılması və aradan qaldırılması;

5.2.4. elektroenergetika subyektlərinin effektiv və təhlükəsiz fəaliyyətinin təmin edilməsi;

5.2.5. istehlakçıların hüquqlarının müdafiəsi, o cümlədən sərbəst istehlakçıların elektrik enerjisi təchizatını seçmə hüququnun təmin edilməsi;

5.2.6. təbii inhisar sahəsində fəaliyyətin tənzimlənməsi;

5.2.7. elektrik enerjisi istehsalında bərpa olunan enerji mənbələrindən istifadənin stimullaşdırılması və inkişaf etdirilməsi;

5.2.8. enerji resurslarından səmərəli istifadənin təşviqi edilməsi;

5.2.9. ətraf mühitin mühafizəsi sahəsində tədbirlərin həyata keçirilməsinin təmin edilməsi;

5.2.10. elektroenergetika sektorunda dövlət nəzarətinin, o cümlədən elektrik enerjisi bazarının monitorinqinin həyata keçirilməsi;

5.2.11. elektroenergetika sektorunda tənzimlənmənin qiymətlərin (tariflərin) müəyyən edilməsi;

5.2.12. elektrik enerjisi bazarının effektiv fəaliyyətinin, həmçinin istehlakçılara keyfiyyətli xidmət göstərilməsinin təmin edilməsi;

5.2.13. elektrik enerjisinin istehsalı, saxlanması, ötürülməsi, paylanması və təchizatı üzrə xərclərin minimuma endirilməsi və qiymətlərin (tariflərin) iqtisadi əsaslar olmadan dəyişdirilməsinin qarşısının alınması.

Maddə 6. Elektroenergetika sektorunda tənzimləyicinin səlahiyyətləri

6.1. Elektroenergetika sektorunda tənzimləyici aşağıdakılarda həyata keçirir:

6.1.1. elektroenergetika subyektlərinə bu Qanunun 8.1.1-8.1.4-cü maddələrində nəzərdə tutulan icazələri verir;

6.1.2. bu Qanunun 3-cü maddəsində nəzərdə tutulan qaydaları, habelə elektroenergetika sektorunda tənzimlənmənin qiymətlərini (tariflərini) müəyyən oluması qaydalarını təsdiq edir;

6.1.3. elektroenergetika sektorunda tənzimlənmənin qiymətləri (tarifləri) müəyyən edir;

6.1.4. elektroenergetika subyektləri tərəfindən icazə şərtlərinə, habelə həmin subyektlər və istehlakçılar tərəfindən elektroenergetika sektorunu tənzimləyən-normativ hüquqi aktların və normativ xarakterli aktların tələblərinə riayət edilməsinə nəzarət edir;

6.1.5. elektroenergetika subyektləri üçün ödənilməsi məcburi olan, bu Qanunun 10-cu maddəsinə nəzərdə tutulan tənzimləmə haqqının məbləğini hesablayır və həmin subyektlərə bildirir;

6.1.6. elektroenergetika subyektləri arasında

Elektroenergetika haqqında

Azərbaycan Respublikasının Qanunu

Əvvəlki 3-cü səh.

9.6.2. qiymətləri elektrik enerjisinin alqı-satqı müqaviləsi tərəflərinin müəyyən etməsi.
9.7. Topdansasız bazarda qiymət təkliflərinin verilməsi və qiymətin formalaşması topdansasız bazarı qaydaları və balanslaşdırma qaydaları ilə müəyyən edilir.
9.8. İkitərəfli müqavilələr bazarda elektrik enerjisinin alıcıları və satıcıları ikitərəfli müqavilə şərtlərini və qiymətləri sərbəst müəyyən edirlər.
Maddə 10. Tənzimləyicivə ödənilən tənzimləmə haqqı
Elektrik enerjisi istehsalçılar, ötürücü sistem operatoru və paylayıcı sistem operatoru, habelə təchizatçılar tərəfindən tənzimləyicivə tənzimləmə haqqı ödənilir.

3-cü fəsil Elektrik enerjisinin istehsalı, ötürülməsi, paylanması, təchizati və istehlakı

Maddə 11. Elektrik enerjisinin istehsalı
11.1. Elektrik enerjisinin istehsalı istehsalçı tərəfindən həyata keçirilir.
11.2. İstehsalçı istehsal etdiyi elektrik enerjisi pərakəndə satış bazarda yalnız elektrik enerjisinin təchizatına icazə aldığı təqdirdə satmaq hüququna malikdir.
11.3. İstehsalçı elektrik enerjisinin ötürülməsi və ya paylanması fəaliyyətini həyata keçirən şəxslərə münasibətdə hüquqi və iqtisadi baxımdan müstəqil olmalıdır.
11.4. İstehsalçı elektrik enerjisinin ötürülməsi və paylanması fəaliyyəti ilə məşğul ola bilməz.
11.5. İstehsalçı istehsal etdiyi elektrik enerjisi ayrı-seçkililiyi yoldan vermədən və topdansasız bazarı qaydaları ilə müəyyən edilmiş prinsiplər əsasında satır.
11.6. Bərpə olunan enerji mənbələrindən elektrik enerjisi istehsalçıları elektrik enerjisinin ötürülməsi və paylanması üçün iştirakçıdır.

Maddə 12. Elektrik enerjisi istehsalçısının vəzifələri və hüquqları

12.1. Elektrik enerjisi istehsalçısının aşağıdakı vəzifələri vardır:
12.1.1. "Ətraf mühitin mühafizəsi haqqında" və "Texniki təhlükəsizlik haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunları ilə müəyyən edilən ətraf mühitin mühafizəsi və təhlükəsizlik tələblərinə, elektrik şəbəkəsinə dair qaydalarla müəyyən edilən keyfiyyət göstəricilərinə uyğun elektrik enerjisi istehsal etmək;
12.1.2. icazə şərtlərinə uyğun olaraq ötürücü və paylayıcı şəbəkələrə qoşulma nöqtəsində güc həcmələrini təmin etmək;
12.1.3. elektroenergetika sektorunu tənzimləyən normativ hüquqi aktların və normativ xarakterli aktların tələblərinə, icazə şərtlərinə, habelə bu Qanunun 6.4-cü maddəsinə uyğun olaraq yazılı göstərişlərə əməl etmək;
12.1.4. elektrik enerjisi bazarda iştirak etmək üçün bu Qanunun 29-cu maddəsində nəzərdə tutulan müvafiq müqavilələri bağlamaq və onların şərtlərinə əməl etmək;
12.1.5. balanslaşdırma və köməkçi xidmətlər bazarlarında iştirak etmək, habelə balanslaşdırma qaydalarına uyğun olaraq balanslaşdırma məsuliyətini daşımaq;
12.1.6. elektrik şəbəkəsinə dair qaydalarla müəyyən edilən texniki məsələlər barədə hesabat və məlumatları həmin qaydalarla uyğun olaraq, müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqana (quruma) və tənzimləyicivə təqdim etmək;
12.1.7. elektrik stansiyasının etibarlı və fasiləsiz işini təmin etmək;
12.1.8. "Enerji resurslarından səmərəli istifadə və enerji effektivliyi haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 13.3-cü maddəsi ilə müəyyən edilən enerji resurslarından səmərəli istifadəyə dair əhdolüklərə riayət etmək.
12.2. Elektrik enerjisinin istehsalçısı aşağıdakı hüquqlara malikdir:
12.2.1. topdansasız bazarda elektrik enerjisinin almaq və satmaq;
12.2.2. bu Qanunun 11.2-ci maddəsinə uyğun olaraq pərakəndə satış bazarda elektrik enerjisi satmaq;
12.2.3. elektrik şəbəkəsinə qoşulmaq və istehsal etdiyi elektrik enerjisinin qoşulduğu şəbəkə vasitəsilə ötürülməsini tələb etmək;
12.2.4. istehsal etdiyi elektrik enerjisi saxlamaq.
Maddə 13. Elektrik enerjisinin ötürülməsi
13.1. Ötürücü sistem operatoru elektrik enerjisinin ötürülməsi verilməsi icazə əsasında fəaliyyət göstərir.
13.2. Ötürücü sistem operatoru, habelə onun təsisçisi olduğu, yaxud birbaşa və ya dolayısı ilə iştirak etdiyi, eləcə də idarə etdiyi hüquqi şəxslər elektrik enerjisinin istehsalı, paylanması və təchizati fəaliyyəti ilə məşğul ola bilməz.
13.3. Elektrik enerjisinin topdansasız bazarda elektrik enerjisinin istehsalı-istehlakı üzrə gündəlik faktiki balansın tərtib edilməsi;
13.4.5. elektrik enerjisinin topdansasız bazarda elektrik enerjisinin istehsalı-istehlakı üzrə gündəlik faktiki balansın tərtib edilməsi;
13.5.6. elektrik enerjisi tezliyinin sabit saxlanması üzrə gücün avtomatik tənzimlənmə sisteminin, oks-qəza və sistem avtomatikasının normal fəaliyyətini təmin edilməsi.
14.6. Mərkəzi operativ-dispetçer xidmətinin fəaliyyəti ötürücü sistem operatorunun təklifləri nəzərə alınmaqla tənzimləyicivə tərəfindən təsdiq edilən təlimatlarla tənzimlənir.
14.7. Ötürücü sistem operatoru tərəfindən mərkəzi operativ-dispetçer idarəetməsi funksiyası həyata keçirilən elektrik şəbəkəsinə dair qaydalarla uyğun olaraq, elektroenergetika sistemi rejimləri üzrə elektrik enerjisinin keyfiyyət göstəriciləri əsasında verilən göstərişlərin icrasına elektrik enerjisi bazarnın subyektləri üçün məcburidir.
14.8. Ötürücü sistem operatoru bu Qanunun 14.7-ci maddəsinə əsasən verilən göstərişlərinə yerinə yetirməyən elektroenergetika subyektlərinin elektrik qurğularını elektrik şəbəkələrindən ayırmaq hüququna malikdir.

Maddə 15. Elektrik enerjisinin paylanması

15.1. Paylayıcı sistem operatoru elektrik enerjisinin paylanmasına verilməsi icazə əsasında fəaliyyət göstərir.
15.2. Paylayıcı sistem operatoru paylayıcı şəbəkənin idarə edilməsini, gücləndirilməsini və genişləndirilməsini, ona texniki xidmətin göstərilməsini, həmçinin istehlakçılara və paylayıcı şəbəkənin digər istifadəçilərinə elektrik enerjisinin paylanması təmin edir.
15.3. Paylayıcı sistem operatoru, habelə onun təsisçisi olduğu, yaxud birbaşa və ya dolayısı ilə iştirak etdiyi, eləcə də idarə etdiyi hüquqi şəxslər elektrik enerjisinin istehsalı, ötürülməsi və təchizati fəaliyyəti ilə məşğul ola bilməz.
14.1.9. fəvqəladə hallar zamanı elektroenergetika sisteminin idarəedilməsini ehtiyat dispetçer məntəqəsindən istifadə etməklə təmin etmək;
14.1.10. balanslaşdırıcı bazarnı və köməkçi xidmətlər bazarnın işini təmin etmək;
14.1.11. paralel iş rejiminin dayandırılığını təmin etmək üçün qonşu dövrlərin elektroenergetika sistemləri ilə əməkdaşlıq etmək;
14.1.12. elektrik şəbəkəsinə dair qaydalarla müəyyən edilən texniki məsələlər barədə hesabat və məlumatları həmin qaydalarla uyğun olaraq, müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqana (quruma) və tənzimləyicivə təqdim etmək;
14.1.13. bu Qanunun 3.1.1-3.1.3-cü, 3.1.5-ci və 3.1.6-cı maddələrində nəzərdə tutulan qaydalar ilə tənzimləyən məsələlər barədə hesabat və məlumatları həmin qaydalarla uyğun olaraq, müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqana (quruma) və tənzimləyicivə təqdim etmək;
14.1.14. bu Qanunun 29.6-cı maddəsi ilə müəyyən edilən hallarda elektrik enerjisi verilişinin dayandırılacağı barədə istehlakçıya 3 (üç) gün əvvəl yazılı xəbərdarlıq göndərmək;
14.1.15. tikinti obyektini ötürücü şəbəkəyə qoşulmuş istehlakçının saygını (ağılı sayğacları istisna olmaqla) hər ay oxumaq və bu barədə istehlakçıya bildiriş, habelə bu Qanunun 28.2-ci maddəsinə uyğun olaraq elektrik enerjisinin təchizatçısı ilə bağlanmış müqavilədə nəzərdə tutulduğu halda təchizatçının adından hesabat təqdim etmək;
14.1.16. tikinti obyektini ötürücü şəbəkəyə qoşulmuş istehlakçının saygısını işlək vəziyyətdə olduğu müəyyən etmək məqsədilə 3 (üç) ayda bir dəfə həmin sayğaca və onun qoşulma sxeminə baxış keçirmək (sahibkarlıq subyektlərinə münasibətdə bu Qanunun 19.14-cü maddəsinin tələblərinə uyğun olaraq);
14.1.17. hər növbəti il üçün ötürücü şəbəkənin istismarı və təmiri planlarını tərtib etmək;
14.1.18. hər növbəti il üçün ötürücü şəbəkə üzrə gəliş və xərcər smetasını hazırlayıb müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqana (quruma) və tənzimləyicivə təqdim etmək;
14.1.19. elektrik enerjisinin idxalı və ixracı üçün infrastrukturunu yaratmaq.
14.2. Ötürücü sistem operatorunun hüquqları aşağıdakılardır:
14.2.1. elektrik enerjisinin topdansasız bazarda şəffaf şəkildə, ayrı-seçkililiyi yoldan vermədən və topdansasız bazarı qaydalarla uyğun olaraq ötürücü şəbəkədə elektrik enerjisi itkilərinin ödənilməsi məqsədilə elektrik enerjisi almaq, həmçinin balanslaşdırma məqsədilə elektrik enerjisi almaq və satmaq;
14.2.2. elektroenergetika sektorunu tənzimləyən normativ hüquqi aktların və normativ xarakterli aktların təkmilləşdirilməsi ilə bağlı müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqana (quruma) və tənzimləyicivə təqdim etmək;
14.2.3. elektrik enerjisinin idxalı və ixracı üçün tələb olunan infrastrukturun ötürmə imkanları və ölkə ərazisində elektrik enerjisi alan tələb nəzərə alınmaqla məhdudiyətlər müəyyən etmək.
14.3. Ötürücü sistem operatoru ötürücü şəbəkənin inkişaf etdirilməsi məqsədilə aşağıdakılardan istifadə etməlidir:
14.3.1. hər il ötürücü şəbəkənin inkişafı üzrə növbəti onillik plan və istehsal güclərinin kifayət edici səviyyədə olmasının qiymətləndirilməsi barədə məlumat hazırlamaq və müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqana (quruma) və tənzimləyicivə təqdim etmək;
14.3.2. hər il elektrik enerjisinə illik, beşillik və onillik tələbat proqnozunu hazırlayıb müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqana (quruma) və tənzimləyicivə təqdim etmək.
14.4. Ötürücü sistem operatoru bu Qanununun 20.3-cü maddəsi ilə müəyyən edilmiş tələblərə cavab verən elektroenergetika obyektlərini ötürücü şəbəkəyə qoşmaqdan imtina edə bilməz.
14.5. Ötürücü sistem operatoru mərkəzi operativ-dispetçer idarəetməsi ilə bağlı aşağıdakı funksiyalarını həyata keçirir:
14.5.1. elektroenergetika sistemi rejimlərinin, həmçinin ölkələrarası elektrik enerjisi axınlarının idarə olunması;
14.5.2. elektroenergetika sisteminin texnologiyası zərurların qarşısını alınması, lokallaşdırılması və aradan qaldırılması;
14.5.3. elektroenergetika sisteminin ehtiyat gücünün operativ idarə edilməsi;
14.5.4. elektroenergetika sisteminin elektrik enerjisinin istehsal-istehlakın gündəlik grafikinin tərtib və təsdiq edilməsi, habelə onlara riayət olunmasının təmin edilməsi;
14.5.5. elektrik enerjisinin topdansasız bazarda elektrik enerjisinin istehsalı-istehlakı üzrə gündəlik faktiki balansın tərtib edilməsi;
14.5.6. elektrik enerjisi tezliyinin sabit saxlanması üzrə gücün avtomatik tənzimlənmə sisteminin, oks-qəza və sistem avtomatikasının normal fəaliyyətini təmin edilməsi.
14.6. Mərkəzi operativ-dispetçer xidmətinin fəaliyyəti ötürücü sistem operatorunun təklifləri nəzərə alınmaqla tənzimləyicivə tərəfindən təsdiq edilən təlimatlarla tənzimlənir.
14.7. Ötürücü sistem operatoru tərəfindən mərkəzi operativ-dispetçer idarəetməsi funksiyası həyata keçirilən elektrik şəbəkəsinə dair qaydalarla uyğun olaraq, elektroenergetika sistemi rejimləri üzrə elektrik enerjisinin keyfiyyət göstəriciləri əsasında verilən göstərişlərin icrasına elektrik enerjisi bazarnın subyektləri üçün məcburidir.
14.8. Ötürücü sistem operatoru bu Qanunun 14.7-ci maddəsinə əsasən verilən göstərişlərinə yerinə yetirməyən elektroenergetika subyektlərinin elektrik qurğularını elektrik şəbəkələrindən ayırmaq hüququna malikdir.

Maddə 16. Elektrik enerjisinin təchizatı

16.1. Elektrik enerjisinin təchizatçısı elektrik enerjisinin topdan və ya pərakəndə satışına həyata keçirir.
16.2. Elektrik enerjisinin təchizatçısı elektrik enerjisinin ötürülməsi və paylanması fəaliyyəti ilə məşğul ola bilməz.
16.3. Elektrik enerjisinin təchizatı elektrik enerjisinin ötürülməsi və ya paylanması fəaliyyətinə münasibətdə hüquqi və iqtisadi baxımdan müstəqil fəaliyyətdir.
16.4. Ötürücü və paylayıcı sistem operatoru, habelə onun idarəetmə və ya qərar qəbulətmə prosesində iştirak edən şəxslər elektrik enerjisi təchizatçısının əməli üzərində mülkiyyət və ya istifadə hüququna, ya

16.4.1. elektrik enerjisinin idarəetmə orqanlarının tərkibinin formalaşdırılmasında və ya həmin orqanların qərar qəbulətmə prosesində iştirak etmək hüququna malik ola və bu məqsədlə o qdqlər bağlaya bilməz.
16.5. Elektrik enerjisi təchizatçısının vəzifələri aşağıdakılardır:
16.5.1. elektroenergetika sektorunu tənzimləyən normativ hüquqi aktların və normativ xarakterli aktların tələblərinə, icazə şərtlərinə, habelə bu Qanunun 6.4-cü maddəsinə uyğun olaraq verilən yazılı göstərişlərə əməl etmək;
16.5.2. elektrik enerjisi bazarda iştirak üçün bu Qanunun 29-cu maddəsində nəzərdə tutulan müvafiq müqavilələri bağlamaq və onların şərtlərinə riayət etmək;
16.5.3. bu Qanunun 29-cu maddəsinə əsasən bağlanmış müqavilələrə uyğun olaraq ayrı-seçkililiyi yoldan vermədən elektrik enerjisinin paylanması xidmətinə göstərmək;
16.5.4. bu Qanunun 29.1.10-cü maddəsinə nəzərdə tutulan elektrik şəbəkəsinə qoşulma müqaviləsinə, habelə bu Qanunun 29.1.11-ci və ya 29.1.12-ci maddələrində nəzərdə tutulan təchizat müqavilələrinə uyğun olaraq istehlakçılara razılaşdırılmış həcmə və keyfiyyət göstəricilərinə uyğun etibarlı və fasiləsiz elektrik enerjisi ilə təmin etmək;
16.5.5. elektrik enerjisinin paylanması xidmətinə uzunmüddətli tələb təmin edilməsi məqsədilə paylayıcı şəbəkəyə texniki xidmət göstərilməsini, onun təmirini və inkişafını təmin etmək;
16.5.6. paylayıcı şəbəkə üzrə itkilərin səviyyəsinin müəyyən edilmiş texnologiyalarla daxilində saxlanılmasını təmin etmək;
16.5.7. bu Qanunun 29.6-cı maddəsi ilə müəyyən edilən hallarda elektrik enerjisi verilişinin dayandırılacağı barədə istehlakçıya 3 (üç) gün əvvəl yazılı xəbərdarlıq göndərmək;
16.5.8. elektrik enerjisi istifadəçilərinin kommersiya siri hesab edilən sənədlərinin və ya məlumatların kofidensiallığını təmin etmək;
16.5.9. paylayıcı şəbəkədə baş verən qəzaların aradan qaldırılmasını təmin etmək;
16.5.10. bu Qanunun 11.6-cı maddəsinin tələbləri nəzərə alınmaqla, elektrik enerjisi bazarnın yeni subyektlərinin tikinti obyektlərinin ayrı-seçkililiyi yoldan vermədən paylayıcı şəbəkəyə qoşulmasını təmin etmək;
16.5.11. hər növbəti il üçün paylayıcı şəbəkənin istismarı və təmiri planlarını tərtib etmək;
16.5.12. hər növbəti il üçün paylayıcı şəbəkə üzrə gəliş və xərcər smetasını hazırlayıb müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqana (quruma) və tənzimləyicivə təqdim etmək;
16.5.13. elektrik şəbəkəsinə dair qaydalarla müəyyən edilən texniki məsələlər barədə hesabat və məlumatları həmin qaydalarla uyğun olaraq, müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqana (quruma) və tənzimləyicivə təqdim etmək;
16.5.14. bu Qanunun 29.6-cı maddəsi ilə müəyyən edilən hallarda elektrik enerjisi verilişinin dayandırılacağı barədə istehlakçıya 3 (üç) gün əvvəl yazılı xəbərdarlıq göndərmək;
16.5.15. tikinti obyektini ötürücü şəbəkəyə qoşulmuş istehlakçının saygını (ağılı sayğacları istisna olmaqla) hər ay oxumaq və bu barədə istehlakçıya bildiriş, habelə bu Qanunun 28.2-ci maddəsinə uyğun olaraq elektrik enerjisinin təchizatçısı ilə bağlanmış müqavilədə nəzərdə tutulduğu halda təchizatçının adından hesabat təqdim etmək;
16.5.16. tikinti obyektini ötürücü şəbəkəyə qoşulmuş istehlakçının saygısını işlək vəziyyətdə olduğu müəyyən etmək məqsədilə 3 (üç) ayda bir dəfə həmin sayğaca və onun qoşulma sxeminə baxış keçirmək (sahibkarlıq subyektlərinə münasibətdə bu Qanunun 19.14-cü maddəsinin tələblərinə uyğun olaraq);
16.5.17. hər növbəti il üçün ötürücü şəbəkənin istismarı və təmiri planlarını tərtib etmək;
16.5.18. hər növbəti il üçün ötürücü şəbəkə üzrə gəliş və xərcər smetasını hazırlayıb müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqana (quruma) və tənzimləyicivə təqdim etmək;
16.5.19. elektrik enerjisinin idxalı və ixracı üçün infrastrukturunu yaratmaq.
16.2. Ötürücü sistem operatorunun hüquqları aşağıdakılardır:
16.2.1. elektrik enerjisinin topdansasız bazarda şəffaf şəkildə, ayrı-seçkililiyi yoldan vermədən və topdansasız bazarı qaydalarla uyğun olaraq ötürücü şəbəkədə elektrik enerjisi itkilərinin ödənilməsi məqsədilə elektrik enerjisi almaq, həmçinin balanslaşdırma məqsədilə elektrik enerjisi almaq və satmaq;
16.2.2. elektroenergetika sektorunu tənzimləyən normativ hüquqi aktların və normativ xarakterli aktların təkmilləşdirilməsi ilə bağlı müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqana (quruma) və tənzimləyicivə təqdim etmək;
16.2.3. elektrik enerjisinin idxalı və ixracı üçün tələb olunan infrastrukturun ötürmə imkanları və ölkə ərazisində elektrik enerjisi alan tələb nəzərə alınmaqla məhdudiyətlər müəyyən etmək.
16.3. Ötürücü sistem operatoru ötürücü şəbəkənin inkişaf etdirilməsi məqsədilə aşağıdakılardan istifadə etməlidir:
16.3.1. hər il ötürücü şəbəkənin inkişafı üzrə növbəti onillik plan və istehsal güclərinin kifayət edici səviyyədə olmasının qiymətləndirilməsi barədə məlumat hazırlamaq və müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqana (quruma) və tənzimləyicivə təqdim etmək;
16.3.2. hər il elektrik enerjisinə illik, beşillik və onillik tələbat proqnozunu hazırlayıb müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqana (quruma) və tənzimləyicivə təqdim etmək.
16.4. Ötürücü sistem operatoru bu Qanununun 20.3-cü maddəsi ilə müəyyən edilmiş tələblərə cavab verən elektroenergetika obyektlərini ötürücü şəbəkəyə qoşmaqdan imtina edə bilməz.
16.5. Ötürücü sistem operatoru mərkəzi operativ-dispetçer idarəetməsi ilə bağlı aşağıdakı funksiyalarını həyata keçirir:
16.5.1. elektroenergetika sistemi rejimlərinin, həmçinin ölkələrarası elektrik enerjisi axınlarının idarə olunması;
16.5.2. elektroenergetika sisteminin texnologiyası zərurların qarşısını alınması, lokallaşdırılması və aradan qaldırılması;
16.5.3. elektroenergetika sisteminin ehtiyat gücünün operativ idarə edilməsi;
16.5.4. elektroenergetika sisteminin elektrik enerjisinin istehsal-istehlakın gündəlik grafikinin tərtib və təsdiq edilməsi, habelə onlara riayət olunmasının təmin edilməsi;
16.5.5. elektrik enerjisinin topdansasız bazarda elektrik enerjisinin istehsalı-istehlakı üzrə gündəlik faktiki balansın tərtib edilməsi;
16.5.6. elektrik enerjisi tezliyinin sabit saxlanması üzrə gücün avtomatik tənzimlənmə sisteminin, oks-qəza və sistem avtomatikasının normal fəaliyyətini təmin edilməsi.
16.6. Mərkəzi operativ-dispetçer xidmətinin fəaliyyəti ötürücü sistem operatorunun təklifləri nəzərə alınmaqla tənzimləyicivə tərəfindən təsdiq edilən təlimatlarla tənzimlənir.
16.7. Ötürücü sistem operatoru tərəfindən mərkəzi operativ-dispetçer idarəetməsi funksiyası həyata keçirilən elektrik şəbəkəsinə dair qaydalarla uyğun olaraq, elektroenergetika sistemi rejimləri üzrə elektrik enerjisinin keyfiyyət göstəriciləri əsasında verilən göstərişlərin icrasına elektrik enerjisi bazarnın subyektləri üçün məcburidir.
16.8. Ötürücü sistem operatoru bu Qanunun 14.7-ci maddəsinə əsasən verilən göstərişlərinə yerinə yetirməyən elektroenergetika subyektlərinin elektrik qurğularını elektrik şəbəkələrindən ayırmaq hüququna malikdir.

Maddə 17. Qapalı paylayıcı şəbəkə

17.1. Qapalı paylayıcı şəbəkənin idarə edilməsini, istismarını, yenilənməsini və genişləndirilməsini qapalı paylayıcı şəbəkə operatoru təmin edir.
17.2. Qapalı paylayıcı şəbəkə operatoru elektrik enerjisinin paylanmasına verilməsi icazə əsasında fəaliyyət göstərir.
17.3. Müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqana (qurum) qapalı paylayıcı şəbəkələrin fəaliyyət qaydalarını müəyyən edir.
Maddə 18. Elektrik enerjisinin təchizatı
18.1. Elektrik enerjisinin təchizatçısı elektrik enerjisinin topdan və ya pərakəndə satışına həyata keçirir.
18.2. Elektrik enerjisinin təchizatçısı elektrik enerjisinin ötürülməsi və paylanması fəaliyyəti ilə məşğul ola bilməz.
18.3. Elektrik enerjisinin təchizatı elektrik enerjisinin ötürülməsi və ya paylanması fəaliyyətinə münasibətdə hüquqi və iqtisadi baxımdan müstəqil fəaliyyətdir.
18.4. Ötürücü və paylayıcı sistem operatoru, habelə onun idarəetmə və ya qərar qəbulətmə prosesində iştirak edən şəxslər elektrik enerjisi təchizatçısının əməli üzərində mülkiyyət və ya istifadə hüququna, ya

xud elektrik enerjisi təchizatçısının idarəetmə orqanlarının tərkibinin formalaşdırılmasında və ya həmin orqanların qərar qəbulətmə prosesində iştirak etmək hüququna malik ola və bu məqsədlə o qdqlər bağlaya bilməz.
18.5. Elektrik enerjisi təchizatçısının vəzifələri aşağıdakılardır:
18.5.1. elektroenergetika sektorunu tənzimləyən normativ hüquqi aktların və normativ xarakterli aktların tələblərinə, habelə bu Qanunun 6.4-cü maddəsinə uyğun olaraq verilən yazılı göstərişlərə əməl etmək;
18.5.2. istehlakçı qrupları üzrə elektrik enerjisi təchizatının şərtlərini rəsmi internet saytında dərc etmək;
18.5.3. istehlakçılara onların hüquqlarını, vəzifələrini, habelə sərbəst istehlakçılara elektrik enerjisinin təchizatçısını seçmək hüququna izah etmək;
18.5.4. öz təşəbbüsü ilə istehlakçı (sərbəst olmayan istehlakçılar istisna olmaqla) ilə bağlanmış müqavilə şərtlərini dəyişdirilməsi nəzərdə tutulan tarixdən 1 (bir) ay əvvəl istehlakçıya bu barədə bildiriş təqdim etmək (göndərmək);
18.5.5. müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqana (quruma), tənzimləyicivə, bazar operatoruna, bu Qanunun 28.2-ci maddəsinə uyğun olaraq müqavilə bağladığı ötürücü və (və ya) paylayıcı sistem operatoruna və elektrik enerjisinin istehsalçısına elektrik enerjisi bazarda fəaliyyətinə dair topdansasız bazarı qaydaları ilə müəyyən edilən hesabatlar və məlumatlar təqdim etmək;
18.5.6. bu Qanunun 28.2-ci maddəsinə uyğun olaraq ötürücü və ya paylayıcı sistem operatoru ilə bağlanmış müqavilədə nəzərdə tutulmadığı halda hər ay istehlakçıya istehlak edilmiş elektrik enerjisinin dəyərini barədə hesabat təqdim etmək;
18.5.7. istehlakçı ilə bağlanmış elektrik enerjisinin təchizatı müqaviləsinin şərtlərinə uyğun olaraq elektrik enerjisinin tələb olunan həcmə və keyfiyyətə verilməməsi nəticəsində istehlakçıya vurulmuş ziyanı ödəmək.
18.6. Elektrik enerjisi təchizatçısının hüquqları aşağıdakılardır:
18.6.1. ötürücü və (və ya) paylayıcı sistem operatorlarından müvafiq olaraq ötürmə, yaxud paylama xidmətlərinin göstərilməsini tələb etmək;
18.6.2. istehlakçıya təqdim edilmiş hesaba uyğun olaraq ondan istehlak etdiyi elektrik enerjisinin dəyərini ödənilməsinə tələb etmək.
18.7. Sərbəst olmayan istehlakçıların, habelə bu Qanunun 19.8-ci maddəsində nəzərdə tutulan sərbəst istehlakçıların elektrik enerjisi ilə təchizatın həyata keçirilməsi üçün müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) tərəfindən salahiyyətli təchizatçı müəyyən edilir.

Maddə 19. Elektrik enerjisinin istehlakı

19.1. İstehlakçıların elektrik enerjisi ilə təchizatı təchizatçı tərəfindən həyata keçirilir.
19.2. Sərbəst və sərbəst olmayan istehlakçıların elektrik enerjisi ilə təchizatının xüsusiyyətləri pərakəndə satış bazarı qaydaları ilə tənzimlənir.
19.3. Sərbəst istehlakçı elektrik enerjisinin ölkə ərazisində fəaliyyət göstərən istənilən təchizatçıdan almaq hüququna malikdir. Sərbəst olmayan istehlakçılar elektrik enerjisi yalnız solahiyyətli təchizatçıdan alırlar.
19.4. Təchizatçı ərazi məhdudiyətli olmadan sərbəst istehlakçılara elektrik enerjisinin topdan və ya pərakəndə satışına həyata keçirir. Sərbəst istehlakçıların elektrik enerjisi təchizatı ikitərəfli müqavilələr, müraciət edilmiş bazarda bağlanan alqı-satqı müqavilələri və ya pərakəndə satış bazarda təchizatçı ilə bağlanan elektrik enerjisinin təchizatı müqaviləsi əsasında həyata keçirilir.
19.5. Sərbəst olmayan istehlakçıların elektrik enerjisi ilə təchizatı yalnız həmin istehlakçının yerləşdiyi ərazidə fəaliyyət göstərən solahiyyətli təchizatçı tərəfindən onlar arasında bağlanmış birtipli müqavilələr əsasında həyata keçirilir.
19.6. Elektrik enerjisi istehlakçısının vəzifələri aşağıdakılardır:
19.6.1. bu Qanunun 20.3-cü maddəsində nəzərdə tutulan elektrik qurğularının quraşdırılması qaydalarına, 36.3-cü maddəsində nəzərdə tutulan elektrik qurğularının istismarında təhlükəsizlik texnikası qaydalarına və elektrik qurğularının texniki istismar qaydalarına, həmçinin bu Qanunun 6.4-cü maddəsinə uyğun olaraq verilən yazılı göstərişlərə əməl etmək;
19.6.2. elektrik enerjisinin təchizatı müqaviləsi ilə müəyyən edilmiş enerji istehlakı rejimlərinə riayət etmək;
19.6.3. elektrik qurğularını onların texniki pasportlarında göstərilmiş tələblərə uyğun istismar etmək;
19.6.4. istehlak edilən elektrik enerjisinin dəyərini elektrik enerjisinin təchizatı müqaviləsinin şərtlərinə uyğun olaraq təchizatçıya ödəmək;
19.6.5. ötürücü və ya paylayıcı sistem operatorunun solahiyyətli nümayəndələrinin bu Qanunun 14.1.16-cı və 16.1.16-cı maddələrində uyğun olaraq saygını işlək vəziyyətdə olduğu müəyyən etmək, habelə bu Qanunun 14.1.15-ci və 16.1.15-ci maddələrində uyğun olaraq saygının oxunması məqsədilə tikinti obyektlərindən daxilində quraşdırılmış elektrik saygacına baxış keçirmək üçün saygac quraşdırılması yeri mənasız daxil olmaları təmin etmək;
19.6.6. pərakəndə satış bazarı qaydalarına riayət etmək.
19.7. Elektrik enerjisi istehlakçısının hüquqları aşağıdakılardır:
19.7.1. bu Qanunun tələblərinə uyğun olaraq elektrik şəbəkələrində qoşulmaq;
19.7.2. təchizatçı ilə müqavilə bağlamazdan əvvəl müqavilə şərtləri, tariflər (qiymətlər) barədə məlumat əldə etmək;
19.7.3. elektrik enerjisinin təchizatı müqaviləsində nəzərdə tutulmuş keyfiyyət göstəricilərinə uyğun, etibarlı və fasiləsiz elektrik enerjisi ilə təmin olunmaq;
19.7.4. öz istehlakı üçün elektrik enerjisi saxlamaq;
19.7.5. elektrik enerjisinin təchizatı müqaviləsinin şərtlərinə uyğun olaraq elektrik enerjisinin razılaşdırılması həcmə verilməməsi və ya aşağı keyfiyyətə verilməsi nəticəsində vurulmuş ziyanın təchizatçı tərəfindən ödənilməsinə tələb etmək;
19.7.6. təchizatçıdan bu Qanunla müəyyən edilən hallarda bildiriş almaq;
19.7.7. təchizatçı tərəfindən təklif olunan elektrik enerjisi görə ödəniş üsullarından və sistemlərdən birini seçmək.
19.8. Təchizatçı seçmək hüququndan istifadə etməyən və ya bu Qanunun 19.9-cü maddəsində nəzərdə tu-

19.9. Elektrik enerjisi təchizatçısının fəaliyyətinin dayandırılması və ya onun icazəsini dayandırılması, yaxud ləğvi istehlakçıya elektrik enerjisi verilişinin dayandırılması səbəb ola bilməz. Bu hallarda istehlakçının təchizatçı dayandırılması pərakəndə satış bazarı qaydaları ilə tənzimlənir.
19.10. Qeyri-məişət istehlakçıları elektrik qurğularına xidmət edən ayrıca işçiyə və ya işçi heyətinə malik olmalı, yaxud elektrik qurğularına xidmət göstərən işçiyə və ya fiziki şəxslə müqavilə bağlamalıdır.
19.11. Təchizatçı ilə bağlanmış elektrik enerjisinin təchizatı müqaviləsinin şərtləri pərakəndə satış bazarı qaydaları ilə müəyyən edilir.
19.12. Təchizatçı sərbəst istehlakçılara bağlanmış elektrik enerjisinin təchizatı müqaviləsinin şərtlərini dəyişdirmək istədikdə, dəyişikliklərin edilməsi nəzərdə tutulan tarixdən 1 (bir) ay əvvəl onlara bildiriş göndərməli və bildirişə həmin istehlakçıların onunla bağlanmış müqavilə müqaviləsi qurumun icrası üçün olmalıdır. Sərbəst istehlakçıların təchizatçı tərəfindən onlara təqdim edilmiş yeni şərtlər ilə razılaşmadıqda, bağlanmış elektrik enerjisinin təchizatı müqaviləsinə xitam verə bilərlər.
19.13. Aktiv istehlakçıların istehlak edilmiş elektrik enerjisinin istehlakından artıq hissəsini "Elektrik enerjisi istehsalında bərpə olunan enerji mənbələrindən istifadə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq satmaq hüququ vardır.
19.14. Ötürücü və ya paylayıcı sistem operatorunun solahiyyəti nümayəndələrinin sahibkarlıq subyektlərinin fəaliyyət göstərdiyi yerlərə gölməklə və müqavilə şərtlərinin yerinə yeritilməsini tələb etməklə bağlı fəaliyyəti "Sahibkarlıq sahəsində aparılan yoxlamalar tənzimlənməsi və sahibkarların maraqlarının müdafiəsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tələbləri nəzərə alınmaqla həyata keçirilir.
19.15. Ötürücü və ya paylayıcı sistem operatorunun solahiyyəti nümayəndələrinin sahibkarlıq subyektlərinin saygını oxuması zamanı həmin saygıya müdaxilə, habelə saygıdan konar ötürücü və ya paylayıcı şəbəkəyə qanunsuz (ötürücü və ya paylayıcı sistem operatorunun razılığı olmadan) qoşulma hallarını müəyyən etdikdə, "Sahibkarlıq sahəsində aparılan yoxlamaların tənzimlənməsi və sahibkarların maraqlarının müdafiəsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tələbləri nəzərə alınmaqla yoxlama keçirilməsi ilə bağlı tədbirlər görülməlidir.
19.16. Qanunsuz qoşulma halları aşkar edildikdə, ötürücü və ya paylayıcı sistem operatoru qanunsuz xətti dərhal elektrik şəbəkəsindən ayırmaqla, elektrik enerjisinin verilməsini dayandırmaqla, saygıca müdaxilə, habelə qanunsuz qoşulma halları aşkar edildikdə ötürücü və ya paylayıcı sistem operatoru bu barədə akt tərtib etməli və həmin aktın bir nüsxəsini barəsində akt tərtib edilmiş şəxsə (və ya onun solahiyyəti nümayəndəsinə, yaxud yekitlik yaşına çatmış ailə üzvlərindən birinə), bir nüsxəsini isə inzibati xətə haqqında iş üzrə icraata başlanılması məsələsinə baxılması üçün müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqana (quruma) və tənzimləyicivə, cinayət tərkibinin əlamətləri oluduğu isə cinayət təqibi orqanına təqdim etməlidir. İstehlakçının elektrik enerjisinin təchizatı müqaviləsi ilə bağlanmış müqavilənin şərtlərini yerinə yeritməməsi və verilməsi, habelə onların elektrik şəbəkəsinə qoşulması elektrik şəbəkəsinə dair qaydalar ilə tənzimlənir.
20.3. Elektrik enerjisi bazarı subyektləri tərəfindən onların tikinti obyektlərində elektrik şəbəkəsinə qoşulması üçün bu Qanunun 20.2-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş qaydalarla müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) tərəfindən müəyyən edilən elektrik qurğularının quraşdırılması qaydalarının tələbləri yerinə yeritildikdən və ötürücü sistem operatoruna və ya paylayıcı sistem operatoruna qoşulma xidmətinə görə ödəniş edildikdən sonra ötürücü sistem operatoru və ya paylayıcı sistem operatoru elektrik enerjisi bazarı subyektlərinin tikinti obyektlərini elektrik şəbəkəsinə qoşmalıdır.

Maddə 20. Elektrik şəbəkələrinə qoşulma

20.1. Elektrik enerjisi bazarı subyektlərinin tikinti obyektlərində elektrik şəbəkələrinə qoşulması şəffaf və ayrı-seçkililiyi yoldan vermədən həyata keçirilir.
20.2. Elektrik enerjisi bazarı subyektlərinin tikinti obyektlərində elektrik şəbəkəsinə qoşulması üçün texniki şərtlər, layihə sənədlərinin quraşdırılması və verilməsi, habelə onların elektrik şəbəkəsinə qoşulması elektrik şəbəkəsinə dair qaydalar ilə tə

Elektroenergetika haqqında

Azərbaycan Respublikasının Qanunu

Əvvəlki 4-cü səh.

22.3. Elektrik enerjisinin idxalı və ya ixracı topdansaş bazarı qaydaları ilə tənzimlənir.

Maddə 23. Bazar operatoru

23.1. Elektrik enerjisinin mərkəzləşdirilmiş bazarının fəaliyyətini təşkilbazar operatoru tərəfindən həyata keçirilir.

23.2. Bazar operatorunun vəzifələri aşağıdakılardır: 23.2.1. elektroenergetika sektorunu tənzimləyən normativ hüquqi aktların və normativ xarakterli aktların tələblərinə riayət etmək;

23.2.2. elektrik enerjisinin spot ticarətini (qısamüddətli) təşkil etmək;

23.2.3. elektrik enerjisinin ortamüddətli (həftə, ay) və uzunmüddətli (rüb, il) dövrlər üçün mərkəzləşdirilmiş ticarətini təşkil etmək;

23.2.4. topdansaş bazarı subyektlərinin elektrik enerjisinin mərkəzləşdirilmiş bazarına girişini təmin etmək;

23.2.5. topdansaş bazarı subyektlərini qiymətlər (tariflər) haqqında, topdansaş bazarı qaydaları və balanslaşdırma qaydaları ilə müəyyən olunan digər məlumatlarla təmin etmək;

23.2.6. bu Qanuna, elektrik şəbəkəsinə dair qaydalar, bazar qaydalarına və balanslaşdırma qaydalarına uyğun olaraq, ötürücü sistem operatorunun mərkəzi operativ-dispetçer xidmətinin ixtisaslaşmış bölməsi ilə qarşılıqlı əlaqədə elektrik enerjisinin topdansaş bazarını təşkil və idarə etmək;

23.2.7. topdansaş bazarı qaydaları və balanslaşdırma qaydalarına uyğun olaraq topdansaş bazarında elektrik enerjisi qiymətlərinin formalaşmasını təmin etmək;

23.2.8. topdansaş bazarı subyektlərinin bağladıcıları elektrik enerjisinin alqı-satqı müqavilələrində əsasən gündəlik tələb-təklif qrafiklorini qeydiyyata almaq, yoxlamaq və bu qrafiklorin vaxtlı-vaxtda ötürücü sistem operatoruna təqdim edilməsini təmin etmək;

23.2.9. balanslaşdırma qaydalarına uyğun olaraq balanslaşdırıcı bazarın işinin təşkili ilə bağlı, habelə həmin qaydalarla və kommersiya uçuğu qaydalarına uyğun olaraq topdansaş bazarı subyektlərinin tələb və təkliflərinin faktiki həcmünün müəyyən edilməsi və elektrik enerjisinin topdansaş bazarının balansının tərtib edilməsi məqsədilə ötürücü sistem operatoru ilə əməkdaşlıq etmək;

23.2.10. topdansaş bazarı subyektləri arasında bu Qanunun 29-cü maddəsinə uyğun olaraq bağlanılan müqavilələrin və müqavilə öhdəliklərinin qeydiyyatını aparmaq və bazar əməliyyatlarının sxemini tərtib etmək;

23.2.11. topdansaş bazarının fəaliyyəti barədə məlumatları topdansaş bazarı qaydaları ilə müəyyən olunan qaydada dərs etmək;

23.2.12. öz fəaliyyəti və topdansaş bazarının fəaliyyəti barədə topdansaş bazarı qaydaları ilə müəyyən edilən hesabatları və məlumatları müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqana (quruma) və tənzimləyiciyə təqdim etmək.

23.3. Bazar operatorunun hüquqları aşağıdakılardır:

23.3.1. topdansaş bazarının tədqiqatını və təhlilini aparmaq;

23.3.2. elektrik enerjisi bazarının təkmilləşdirilməsi, habelə elektroenergetika sektorunu tənzimləyən normativ hüquqi aktlarda, o cümlədən topdansaş bazarı qaydalarında dəyişikliklər barədə tənzimləyiciyə təkliflər vermək.

23.4. Bazar operatoru topdansaş bazarında elektrik enerjisinin alqı-satqısını həyata keçirir və digər əqlər bağlaya bilər.

23.5. Topdansaş bazarının subyektləri bu Qanunda və topdansaş bazarı qaydalarında tələb olunan məlumatları bazar operatoruna təqdim etməlidirlər.

23.6. Bazar operatoru elektrik enerjisi bazarının subyektləri tərəfindən təqdim edilən kommersiya siri-hesab edilən sənədlərini və ya məlumatların məxfiliyini qoruyub saxlamalıdır.

23.7. Bazar operatoru elektrik enerjisinin istehsalı, saxlanması, ötürülməsi, paylanması və təchizatı fəaliyyətləri ilə məşğul ola bilər.

23.8. Elektroenergetika subyektlərinin idarəetmə və ya qərar qəbulətmə prosesində iştirak edən şəxslər bazar operatorunu müstəqilliyini təmin etmək məqsədi ilə onun idarə olunmasında və topdansaş bazarının fəaliyyətini təşkil funksiyasının həyata keçirilməsində iştirak etməlidirlər.

Maddə 24. Elektrik enerjisinin topdansaş bazarı

24.1. Topdansaş bazarının fəaliyyətini təşkilinin əsas prinsipləri aşağıdakılardır:

24.1.1. topdansaş bazarı subyektlərinin topdansaş bazarına ayrı-seçkiləy yol verilmədən çıxışı;

24.1.2. topdansaş bazarı subyektlərinin sərbəst qarşılıqlı əlaqələrinin təmin edilməsi;

24.1.3. alıcı və satıcıların qiymət təklifləri əsasında elektrik enerjisinin bazar qiymətinin formalaşması;

24.1.4. topdansaş bazarı subyektlərinin müqavilə öhdəliklərinə riayət etməsi.

24.2. Elektrik enerjisinin topdansaş bazarı aşağıdakılardan ibarətdir:

24.2.1. ikitərəfli müqavilələr bazarı;

24.2.2. mərkəzləşdirilmiş bazarı;

24.2.3. balanslaşdırıcı bazarı;

24.2.4. köməkçi xidmətlər bazarı.

Maddə 25. İkitərəfli müqavilələr bazarı

25.1. İkitərəfli müqavilələr bazarında elektrik enerjisinin alqı-satqısı ikitərəfli müqavilələr əsasında həyata keçirilir.

25.2. İkitərəfli müqavilə ilə elektrik enerjisinin alqı-satqısı müddəti (ən azı altı ay olmaqla) topdansaş bazarı qaydaları ilə müəyyən olunan maksimal müddətdən çox olmamalıdır.

25.3. İkitərəfli müqavilədə satılan elektrik enerjisinin həcmi, qiyməti, satış müddəti, ödəniş qaydası və tərəflərin hüquqları və vəzifələri göstərilmişdir.

25.4. İkitərəfli müqavilə bağlayan elektrik enerjisi bazarının subyektləri topdansaş bazarı qaydalarında nəzərdə tutulmuş müddətdə bazar operatorunu ikitərəfli müqavilə üzrə qeyd almış elektrik enerjisinin həcmi barədə məlumatlandırır.

Maddə 26. Balanslaşdırıcı bazar

26.1. Balanslaşdırma qaydalarına uyğun olaraq, ötürücü sistem operatoru balanslaşdırıcı bazarda aşağıdakıları həyata keçirir:

26.1.1. elektroenergetika sisteminin balanslaşdırılması məqsədilə elektrik enerjisinin istehsalçıları ilə elektrik enerjisinin alqı-satqısını;

26.1.2. topdansaş bazarı subyektlərinin elektrik enerjisinin qeyri-balansının alqı-satqısını.

26.2. Elektrik enerjisinin istehsalçıları ötürücü sistem operatoru ilə bağlanmış müqavilə əsasında balanslaşdırıcı bazarda iştirak etməli, habelə sərbəst (müqavilə bağlanılmamış) güclər üzrə balanslaşdırıcı elektrik enerjisi haqqında təkliflərini ötürücü sistem operatoruna təqdim etməlidirlər.

26.3. Bərpa olunan enerji mənbələrinə elektrik enerjisi istehsalçıların balanslaşdırıcı iştirakı "Elektrik enerjisi istehsalında bərpa olunan enerji mənbələrinə istifadə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə tənzimlənir.

26.4. Topdansaş bazarının subyektləri elektrik enerjisinin qeyri-balansının tənzimlənməsi üçün ötürücü sistem operatoru ilə bağlanmış müqavilə əsasında balanslaşdırıcı bazarda iştirak etməli və balanslaşdırma məsuliyyətini sərbəst şəkildə, yaxud balanslaşdırıcı qrup çərçivəsində daşımalıdır.

26.5. Balanslaşdırıcı qrup elektrik enerjisinin topdansaş bazarı subyektləri arasında balanslaşdırma qrupunun yaradılması haqqında müqavilə əsasında yadradılır və həmin müqavilə ilə müəyyən edilmiş qayda balanslaşdırıcı qrupun hər bir iştirakçısı balanslaşdırma məsuliyyəti daşıyır.

26.6. Topdansaş bazarının subyektləri balanslaşdırma qaydalarında nəzərdə tutulmuş şərtlərə və qaydalara uyğun olaraq müqavilə münasibətli əsasında balanslaşdırıcı qruplarda könnülü birləşmə hüququna malikdirlər.

26.7. Ötürücü sistem operatoru balanslaşdırıcı bazarın fəaliyyətinə dair balanslaşdırma qaydaları ilə müəyyən edilən hesabət və məlumatları müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqana (quruma) və tənzimləyiciyə təqdim edir.

Maddə 27. Köməkçi xidmətlər bazarı

27.1. Elektrik enerjisi təminatının etibarlılığının və elektrik enerjisinin keyfiyyətinin artırılması məqsədilə topdansaş bazarının subyektləri ötürücü sistem operatoruna aşağıdakı köməkçi xidmətləri göstərirlər:

27.1.1. elektroenergetika sisteminin təzliyinin və gücünün tənzimlənməsi;

27.1.2. gərginlik və reaktiv enerjinin tənzimlənməsi;

27.1.3. sistem qəzalarından sonra elektroenergetika sisteminin fəaliyyətini bərpa;

27.1.4. ehtiyat gücün saxlanması.

27.2. Köməkçi xidmətlərin göstərilməsinə dair tələblər elektrik şəbəkəsinə dair qaydalarda müəyyən olunur.

27.3. Köməkçi xidmətlərin göstərilməsi müddəti və qaydaları, onların qiymətlərinin müəyyən olunması və ödənişlərin (xidmətlər ödənişi) əsaslarla aparıldığı hallarda) həyata keçirilməsi qaydası balanslaşdırma qaydaları ilə müəyyən olunur.

Maddə 28. Elektrik enerjisinin pörəkəndə satış bazarı

28.1. Pörəkəndə satış bazarında təchizatçı aşağıdakı prinsiplər əsasında fəaliyyət göstərir:

28.1.1. elektrik enerjisinin təchizatının icazə əsasında həyata keçirilməsi;

28.1.2. elektrik enerjisinin təchizatının bu Qanuna və pörəkəndə satış bazarı qaydalarına uyğun həyata keçirilməsi;

28.1.3. elektrik enerjisinin təchizatının istehlakçılarla bağlanılması müqavilələrində həyata keçirilməsi.

28.2. Təchizatçı ilə elektrik enerjisinin təchizatı müqaviləsi bağlayan istehlakçının elektrik enerjisi ilə təchizatı həmin təchizatçı ilə ötürücü sistem operatoru və ya paylayıcı sistem operatoru arasında bağlanmış müqavilə əsasında həyata keçirilir.

Maddə 29. Elektrik enerjisi bazarında müqavilə münasibətləri

29.1. Elektrik enerjisi bazarının subyektləri arasında aşağıdakı müqavilələr bağlanılır:

29.1.1. elektrik enerjisi bazarının subyektləri arasında bağlanılan ikitərəfli alqı-satqı müqaviləsi;

29.1.2. mərkəzləşdirilmiş bazarda iştirak etmək üçün bazar operatoru ilə bağlanılan müqavilə;

29.1.3. mərkəzləşdirilmiş bazarda bağlanılan elektrik enerjisinin alqı-satqı müqaviləsi;

29.1.4. balanslaşdırıcı elektrik enerjisi bazarında iştirak etmək üçün ötürücü sistem operatoru ilə bağlanılan müqavilə;

29.1.5. elektrik enerjisinin qeyri-balansının tənzimlənməsi üçün ötürücü sistem operatoru ilə bağlanılan müqavilə;

29.1.6. ötürmə xidmətlərinin göstərilməsi üçün ötürücü sistem operatoru ilə bağlanılan müqavilə;

29.1.7. köməkçi xidmətlərin göstərilməsi üçün ötürücü sistem operatoru ilə bağlanılan müqavilə;

29.1.8. paylanma xidmətlərinin göstərilməsi üçün paylayıcı sistem operatoru ilə bağlanılan müqavilə;

29.1.9. ötürücü şəbəkəyə qoşulmaq üçün ötürücü sistem operatoru ilə bağlanılan qoşulma müqaviləsi;

29.1.10. paylayıcı şəbəkəyə qoşulmaq üçün paylayıcı sistem operatoru ilə bağlanılan qoşulma müqaviləsi;

29.1.11. elektrik enerjisinin səlahiyyətli təchizatçı tərəfindən istehlakçiyə təchizatı müqaviləsi;

29.1.12. elektrik enerjisinin sərbəst istehlakçiyə təchizatı müqaviləsi;

29.1.13. Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsinə zidd olmayan digər müqavilələr.

29.2. Bu Qanunun 29.1.2-29.1.11-ci maddələrində nəzərdə tutulan müqavilələr müvafiq olaraq elektrik şəbəkəsinə dair qaydalara, balanslaşdırma qaydalarına, topdansaş bazarı qaydalarına və pörəkəndə satış bazarı qaydalarına əlavə edilmiş birtipli müqavilələrə uyğun tərtib edilmişdir. Bu Qanunun 29.1.1-ci və 29.1.12-ci maddələrində nəzərdə tutulan müqavilələrə dair tələblər topdansaş bazarı qaydaları və pörəkəndə satış bazarı qaydaları ilə müəyyən edilir.

29.3. Topdansaş bazarında müqavilələrdə razılaşdırılmış müddətdə ödənişlər edilməyən hallarda maliyyə zəmanətinin olması və (və ya) elektrik enerjisi alqı-satqısının (xidmətlərin göstərilməsindən) dayandırılması şərtləri nəzərdə tutulmalıdır.

29.4. İstehlakçı müqavilə müddəti bitməmiş müqaviləni ləğv edərsə, təchizatçının müqavilənin ləğvi nəticəsində ona dəyən zərərin əvəzinin ödənilməsinə tələb etmək hüququ vardır.

29.5. Ötürücü və ya paylayıcı sistem operatoru tərəfindən istehlakçiyə elektrik enerjisinin verilişi aşağıdakı hallarda dayandırılabilir:

29.5.1. istehlakçının müvafiq yazılı müraciəti (elektrik enerjisinin verilməsindən dayandırılmasının səbəbi və müddəti göstərilməklə) olduqda;

29.5.2. elektrik enerjisinin saygıca müəyyənlaşən döyəri barədə hesabı istehlakçiyə təqdim edildikdən

(göndərildikdən) sonra sərbəst olmayan istehlakçı tərəfindən müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) tərəfindən müəyyən edilən müddətdə, sərbəst istehlakçı tərəfindən isə elektrik enerjisinin təchizatı müqaviləsi ilə nəzərdə tutulmuş müddətdə tam məbləğdə ödənilməkdə təchizatçının təşəbbüsü ilə;

29.5.3. təchizatçı dəyişdikdə yeni təchizatçı ilə müvafiq müqavilə bağlanılmadıqda;

29.5.4. təmir-profilaktika və qəza işləri görüldükdə, o cümlədən baş verən yanğının və ya qaz sızmasının qarşısını alındıqda ötürücü və ya paylayıcı sistem operatorunun təşəbbüsü ilə;

29.5.5. məhkəmənin qərarı ilə;

29.5.6. dini ekstremizim əleyhinə xüsusi əməliyyat aparıldığıda həmin əməliyyatın aparılma zonasında dini ekstremizim əleyhinə xüsusi əməliyyat apararaq orqanın göstərişi əsasında.

29.6. İstehlakçiyə elektrik enerjisinin verilməsindən dayandırılması (dini ekstremizim əleyhinə xüsusi əməliyyatın aparılması ilə əlaqədar dayandırılma hali istisna olmaqla) yalnız fərdi qaydada həyata keçirilir. Elektrik enerjisinin döyərini vaxtında ödəməyən istehlakçiyə elektrik enerjisinin verilməsindən dayandırılması, elektrik enerjisinin döyərini vaxtında ödəyən digər istehlakçılardan hüquqlarının pozulması ilə nəticələnməməlidir. Bu Qanunun 29.5.2-ci və 29.5.3-cü maddələrində nəzərdə tutulan hallarda, habelə illik iş planında göstərilən müddətdə təmir-profilaktika işləri aparılarkən yazılı xəbərdarlıq göndəriləndən sonra elektrik enerjisinin verilməsindən dayandırılması qadağandır.

29.7. Ötürücü və ya paylayıcı sistem operatoru istehlakçiyə verdiyi elektrik enerjisinin miqdarını yalnız saygıca göstəricilərinə əsasən müəyyən etmək və bu barədə istehlakçiyə hər ay bildirir, habelə bu Qanunun 28.2-ci maddəsinə uyğun olaraq elektrik enerjisinin təchizatçısı ilə bağlanmış müqavilədə nəzərdə tutulduğu halda istehlakçının istifadə etdiyi elektrik enerjisinin döyərini tam hesablayaraq təchizatçının adından hesab təqdim etməlidir (göndərməlidir). Ağıllı saygıca olan istehlakçiyə istifadə etdiyi elektrik enerjisinin döyərini haqqında bildirişini və hesabın təqdim edilməsi (göndərilməsi) tələb olunur. Bu Qanunun 28.2-ci maddəsinə uyğun olaraq təchizatçı ilə bağlanmış müqavilədə nəzərdə tutulmadığı halda istehlakçiyə hesab təchizatçı tərəfindən təqdim edilmişdir (göndərilmişdir). Hesabda istehlakçının elektrik enerjisinə görə saygıca son göstəricisinə uyğun mövcud qalıq borcu və həmin qalıq borcun ödənilməli olduğu son tarix göstərilmişdir. İstehlakçı tərəfindən elektrik enerjisinin hesabında göstərilən döyəri tam ödənilmədən sonra təchizatçı ilə verilmiş səhvə görə düzənmə hesablanmamış elektrik enerjisinin döyərini ödənilməsinə istehlakçından tələb edə bilməz.

29.8. Bu Qanunun 29.5-ci maddəsində göstərilən elektrik enerjisinin dayandırılması səbəb olmuş hallar aradan qaldırıldıqdan və ötürücü və ya paylayıcı sistem operatoru tərəfindən istehlakçının iştirakı ilə əklə rəsmiləşdirildikdən sonra 1 (bir) gün müddətində elektrik enerjisinin verilməsi bərpa edilməli və aktın bir nüsxəsi istehlakçiyə təqdim edilməlidir.

29.9. Tikinti obyektinin qoşulduğu ötürücü və ya paylayıcı şəbəkədən asılı olaraq məisət istehlakçılar üçün saygıca müvafiq olaraq ötürücü və ya paylayıcı sistem operatorunun vosaiti hesabına, qeyri-məisət istehlakçılar üçün isə saygıca istehlakçının vosaiti hesabına müvafiq olaraq ötürücü və ya paylayıcı sistem operatoru tərəfindən təchiz edilir, quraşdırılır və dəyişdirilir.

29.10. İstehlakçılardan ağıllı saygıcaqla təchiz edilməsi "Enerji resurslarından səmərəli istifadə və enerji effektivliyi haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 11-ci maddəsinə uyğun olaraq həyata keçirilir.

5-ci fəsil Elektroenergetika sektorunda təbii ehtiyatlardan istifadə

Maddə 30. Torpaq sahələrindən istifadə

30.1. Elektroenergetika obyektlərinin tikintisi, gənişləndirilməsi, yenidən qurulması, təmiri və istismar məqsədilə torpaq sahələri üzərində hüquqlar torpaq qanunvericiliyinin tələblərinə uyğun olaraq öldə edilir.

30.2. Elektroenergetika sektorunda dövlət ehtiyatları üçün torpaqların alınması "Torpaqlardan dövlət ehtiyatları üçün alınması haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən həyata keçirilir.

Maddə 31. Su ehtiyatlarından istifadə
Elektrik stansiyaları tərəfindən sını və təbii sututarların ehtiyatlarından istifadə Azərbaycan Respublikasının Su Məcəlləsinə uyğun həyata keçirilir.

Maddə 32. Ətraf mühitin mühafizəsi

Elektroenergetika subyektləri ətraf mühitin mühafizəsi üzrə texniki rəqləmələrə əməl etməklə onların pozulmasına qəza məsuliyyət daşıyır və ətraf mühitə zərərli təsirin azaldılmasına yönəldilmiş texniki və təşkilati tədbirlər həyata keçirilir.

6-cı fəsil Elektroenergetikann inkişafı

Maddə 33. Elektroenergetikann inkişafı üzrə dövlət proqramı

33.1. Elektroenergetikann inkişafı məqsədilə müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) tərəfindən qısamüddətli (5 il müddətinə), orta müddətli (5 ildən 10 ilədək müddətə) və uzunmüddətli (10 ildən yuxarı müddətə) dövlət proqramları qəbul edilir.

33.2. Bu Qanunun 33.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş dövlət proqramı layihələrinin "Ətraf mühitə təsirin qiymətləndirilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda nəzərdə tutulmuş qaydada strateji ekoloji qiymətləndirmə (SEQ) sənədi hazırları və həmin sənədin dövlət ekoloji ekspertizası həyata keçirilir.

Maddə 34. Elektroenergetika obyektlərinin tikintisi, gənişləndirilməsi və yenidən qurulması
34.1. Elektroenergetika obyektlərinin tikintisi, gənişləndirilməsi və yenidən qurulması Azərbaycan Respublikasının Şəhərsalma və Tikinti Məcəlləsinə, şəhərsalma və tikintiyə dair digər normativ-hüquqi aktlara, o cümlədən texniki normativ-hüquqi aktlara uyğun olaraq həyata keçirilir.

34.2. Elektroenergetika obyektlərinin layihələndirilməsi zamanı "Ətraf mühitə təsirin qiymətləndirilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda nəzərdə tutulmuş qaydada ətraf mühitə təsirin qiymətləndirilməsi (ƏMTQ) sənədi hazırlanmalı və həmin sənədin dövlət ekoloji ekspertizası keçirilməlidir.

34.3. Mövcud elektroenergetika obyektlərinin ətraf mühitə təsirin qiymətləndirilməsi zamanı "Ətraf mühitə təsirin qiymətləndirilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 4.20-ci və 4.21-ci maddələrinin tələblərinə riayət olunmalıdır.

34.4. Elektroenergetika obyektlərinin ətraf mühitə təsirin qiymətləndirilməsi (ƏMTQ) həyata keçirilərkən onların transsərhəd təsiri müəyyən edildikdə, həmin obyektlərlə bağlı transsərhəd təsirlərin qiymətləndirilməsi məsələləri Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrə uyğun olaraq həll olunur.

7-ci fəsil Elektroenergetika obyektlərinin təhlükəsizliyi və mühafizəsi

Maddə 35. Elektroenergetika sektorunda təhlükəsizliyə dair ümumi tələblər

35.1. Elektrik qurğularının, elektrik şəbəkələrinin, istehlakçılara məxsus avadanlıqların istismarı üzrə həyata keçirilən texniki-təşkilati tədbirlər insanların sağlamlığına, həyatının və ətraf mühitin təhlükəsizliyini təmin etməlidir.

35.2. İstehlakçılara paylanan elektrik enerjisi elektrik şəbəkəsinə dair qaydalarla müəyyən edilən keyfiyyət göstəricilərinə uyğun olmalıdır.

Maddə 36. Elektroenergetika sektorunda istifadə edilən qurğuların və elektrotexniki avadanlıqların təhlükəsizliyinə dair tələblər

36.1. Elektroenergetika subyektləri tikinti, quraşdırma, istismar və təmir işləri apararkən elektrik qurğularının istismarında təhlükəsizlik texnikası qaydalarına riayət etməli, inşa olunan və istismar edilən qurğuların zərərli və təhlükəli təsirin azaldılmasına yönəldilmiş texniki, təşkilati və digər tədbirlər həyata keçirməlidir.

36.2. Elektrik enerjisinin istehsalı, saxlanması, ötürülməsi, paylanması və istehlakı üçün nəzərdə tutulmuş elektrik stansiyalarının, elektrik şəbəkələrinin avadanlıqları, istehlakçılardan elektrik qurğularını texniki rəqləmənlərlə müəyyən edilmiş tələblərə uyğun olmalıdır.

36.3. Elektrik qurğularının istismarında təhlükəsizlik texnikası qaydaları, elektrik qurğularının texniki istismar qaydaları, həmçinin elektrik enerjisinin istehlakı ilə bağlı texniki tələblər müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) tərəfindən müəyyən edilir.

Maddə 37. Elektroenergetika obyektlərinin mühafizəsinin təmin edilməsi və elektrik şəbəkələrinin mühafizə zonaları

37.1. Mühafizəsi təmin edilən mühüm əhəmiyyətli elektroenergetika obyektlərinin siviylı müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) tərəfindən müəyyən edilir.

37.2. Elektrik şəbəkələrinin mühafizəsinin təmin olunması, istismarı üçün normal şəraitin yaradılması və zədələnməsinin qarşısının alınması, həmçinin insanların həyat və sağlamlığına, təhlükəsizliyinin təmin edilməsi məqsədilə elektrik şəbəkələri ətrafında mühafizə zonaları müəyyən edilir.

37.3. Mühafizə zonalarında Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə qadağan olunmayan təsərrüfat işləri aparılabilir.

37.4. Mühafizə zonalarının ölçüləri və həmin ərazilərdə təsərrüfat işlərinin aparılmasına dair tələblər müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) tərəfindən müəyyən edilir.

Maddə 38. Qəza ehtiyatı (bron) üzrə elektrik enerjisi təminatı

Sistem qəzaları baş verən zaman obyektin enerji təchizatı ötürüldü, yaxud paylayıcı sistem operatorunun dispetçer xidməti tərəfindən hazırlanmış və müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) ilə razılaşdırılmış qəza ehtiyatını (bron) təmin edən sxemlər əsasında həyata keçirilir.

8-ci fəsil Yekun müddəalar

Maddə 39. Bu Qanunun qüvvəyə minməsi

39.1. Bu Qanunun 39.2-ci və 39.3-c